

Quadra de Rocacrespa

Cubelles

Ubicació

Comarca: Garraf
Lloc/Adreça: Rocacrespa
Emplaçament
Alçada: A la plana de Rocacrespa, a la riba dreta del riu Foix
47

Coordenades:

Latitud: 41.23707
Longitud: 1.66194
UTM Est (X): 387870
UTM Nord (Y): 4565938

Classificació

Número de fitxa 08074 - 17
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Conjunt arquitectònic
Estil / època: Medieval Modern Contemporani Popular
Segle X-XX
Estat de conservació Bo
Protecció Legal
Observacions protecció: Protecció: BCIL Núm. Registre / Catàleg: 9669-I
Número inventari IP Arquít. 4508
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat Privada
Titular: Diversos propietaris
Fitxes associades:
[Capella de Sant Jaume de Rocacrespa](#)
Autoria de la fitxa Xavier Esteve i Gràcia

Descripció

La Quadra de Rocacrespa és un conjunt format per sis edificis de tipologia popular, Can Rovirosa, Can Segura, Can Merceret, Can Solà, Cal Frare i les Casetes, i un edifici religiós, la capella de Sant Jaume. Aquests immobles es desenvolupen al llarg d'un camí que mena a la carretera BV-2115. L'edifici principal és la casa pairal de Can Rovirosa. Es tracta d'una masia de planta basilical amb un baluard a la part frontal. L'accés a l'interior del baluard es produeix mitjançant una portalada carreuada en arc escarser, rematada per un ràfec de teula àrab. La façana principal de la masia, orientada a sud-oest, està composta segons tres eixos. Al costat de la finestra de llevant hi ha un rellotge de sol. Sembla que la casa conserva al seu interior un important conjunt de pintures murals així com mobiliari antic. Al sud-est de Can Rovirosa, separat d'aquest edifici per espais agropecuaris, hi trobem la capella de Sant Jaume.

A l'altra banda de Can Rovirosa, al nord-oest, hi trobem una altra edificació destinada originalment a masoveria. És de planta baixa i pis amb teulada de teula àrab a doble vessant amb el carener paral·lel a la façana principal. En aquesta façana hi trobem un portal d'accés en arc escarser flanquejat per dues finestres rectangulars de diferents dimensions. A la planta pis hi trobem tres finestres rectangulars, més petites, repartides simètricament. A la cantonada dreta hi trobem un gran rellotge de sol.

Al nord d'aquests edificis hi trobem un altre conjunt d'edificacions, aïllades de les descrites anteriorment. Hi destaca la façana principal d'una d'aquestes, amb un gran portal carreuat resolt en arc de mig punt flanquejada per sengles contraforts.

A davant de Can Rovirosa, a l'altre costat del camí que articula el conjunt, hi trobem un altre conjunt d'edificacions. Es tracta d'immobles entre mitgeres les quals, originalment, és almenys en part es destinarien a activitats productives, com el celler.

A la part posterior de Can Rovirosa hi trobem altres antigues masoveries d'obra popular.

En un pati s'hi conserven un parell de bombes esfèriques de pedra que segons la memòria oral es conservarien a la propietat des de la Guerra del Francès. En altres espais exteriors hi trobem antigues moles de molí, col·locades amb finalitats ornamentals. En una d'elles hi ha gravada la data "1910".

Observacions:

Segons algunes descripcions a Rocacrespa es conserven restes de l'època medieval, entre les que es cita un basament de planta quadrada i restes d'una torre de planta circular que no hem localitzat durant la nostra visita.

Història

La primera referència a la quadra data de l'onze de juny de 977, en l'escriptura de venda del castell de Sant Esteve de Castellet, i també apareix documentada el 999, en l'escriptura de venda del lloc de Rocacrespa del comte Borrell a Gombau de Besora, i el 1072, en la donació de terra de Deudat Bernat a la Canonja de la Santa Creu i Santa Eulàlia. L'any 1128 apareix citat el lloc de Rocacrespa en el testament de Ramon Miró, contingut al Cartulari de Sant Cugat del Vallès, i és esmentat com a quadra del terme de Cubelles en el Reial Privilegi de 1232. El 1251 i 1260 la quadra de Rocacrespa és propietat del noble Berenguer de Montserrat, i també apareix citada en un privilegi de Jaume I de 1257. Segons un fogatge de 1358, hi havia onze focs i era propietat de Saurina de Montbui; en un del 1358-78 se citen onze focs i són propietat de Guillem del Lladó; en un altre de 1365-70 se'n citen setze, juntament amb els de la quadra de Sant Pere, i són propietat del noble Ramonich Dortal; el 1378 era propietat de Guillem de Latona; i en un fogatge de

1381 es comptabilitzen onze focs. La quadra de Rocacrespa va ser donada pel rei Pere III a Bernat Fortià el 1380 i, el 1387, Joan I va donar l'esmentada quadra a la seva muller Violant de Barr. Segons el fogatge de 1497, la quadra de Rocacrespa era de Joana de Masdovelles, amb tres focs, el mateix nombre que apareixen el 1508 i el 1515, i que se n'ampliaren a cinc el 1553. En una escriptura del segle XVI apareixen esmentats Gabriel Miquel i Joan Vilella de Rocacrespa. El 1561 el senyor de Rocacrespa és Andreu Cucurella. El 1565, ho és Gabriel Vilanova, el qual encarrega una pallissa nova i la reparació del trull al mestre de cases Martí Marges. El mateix any va arrendar la casa i heretat de Rocacrespa, per cinc anys, a Miquel Llampayes. El 29 de maig de 1599 la família Vilanova determina vendre aquesta propietat a la Pia Almoina de la Seu de Barcelona, encara que es reserva una part de les peces de terra. En un document de l'any 1567 i en un testament del 1570 apareix esmentat en Jaume Rovirosa, el qual devia ser un avantpassat de la família Rovirosa, que actualment encara està vinculada a Rocacrespa. En un arrendament del 1571 s'esmenta per primera vegada l'existència d'un castell a Rocacrespa. Segons una llista del 1590-1591, sobre els que complien el precepte pasqual, Antoni Pedró i la seva muller habitaven Rocacrespa durant aquest període. El 1629, Elionor d'Icart i Vilanova va vendre a Cristòfol d'Icart la quadra de Rocacrespa. La casa fortificada o castell abans esmentat es va enfonsar el 1636.

En un document de 1655 apareixen esmentades cinc cases a Rocacrespa, de les quals tres pertanyen al mateix nombre de membres de la família Rovirosa. Durant el segle XVII la família Rovirosa segueix exercint de pagès a Rocacrespa, sota la jurisdicció del senyor de la família dels Llupià, Carles de Llupià de Vilanova i d'Icart, el qual va obtenir el 29 de novembre de 1667 la reintegració de la senyoria de la quadra de Rocacrespa, mitjançant el pagament que havia rebut Gabriel de Vilanova a carta de gràcia. El 1757 el senyor de Rocacrespa era el marquès de Llupià. A les parets i en alguna porta de Can Rovirosa es conserven unes pintures de finals del segle XVIII realitzades per un emigrat que s'hi refugià. Durant el segle XVIII, Rocacrespa i Gallifa formaven un ajuntament separat de Cubelles, que el 1787 tenia 186 habitants. En diversos documents de diferents èpoques apareixen esmentats tres masos de la quadra de Rocacrespa: el mas Ricart, el mas de na Miquela i la masia del Sàlzer. En una relació de cases del municipi de Cubelles de 1853 apareixen esmentats diversos masos de Rocacrespa: el mas Cucurella, la casa Rovirosa, la casa Pich Gallart i el mas Gallart, que disten de la casa rectoral cinc quarts d'hora, el primer, i una hora la resta (PINOS, 1998).

Bibliografia

- PINOS, N. (1998) "Apunts sobre l'arquitectura del terme municipal de Cubelles". Quaderns científics i tècnics de restauració monumental, 10: 69-87. Barcelona: Diputació de Barcelona.
- RASPALL, N. (2017) Jaume Rovirosa Castellet, l'hereu. Vilafranca del Penedès: Institut d'Estudis Penedesencs.
- ROVIROSA, A. (2001) "Rocacrespa i el rellotge més antic de Catalunya", Anuari Grup d'Estudis Cubellencs Amics del Castell. Cubelles: Grup d'Estudis Cubellencs Amics del Castell. p.48-50.
- Catàleg i Pla Especial de Protecció del Patrimoni Històric, Arquitectònic i Ambiental de Cubelles. Núm. expedient: 2001/003107/B. Aprovació inicial 25/01/2001, aprovació provisional 18/09/2002, data publicació: 02/02/2004.

